

پیشگیری از بروز آسیب‌های اجتماعی با تزریق محتوا به فضاهای مجازی

موضوع آسیب‌های اجتماعی که پیشگیری و رفع آن‌ها مورد تاکید مقام معظم رهبری نیز هست، امروزه جدی‌تر و خطرناک‌تر از قبل شده است. اعتیاد، طلاق، فساد اخلاقی، خودکشی و... جزو مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی هستند که جامعه با آن‌ها دست و پنجه نرم می‌کند.

موضوع آسیب‌های اجتماعی که پیشگیری و رفع آن‌ها مورد تاکید مقام معظم رهبری نیز هست، امروزه جدی‌تر و خطرناک‌تر از قبل شده است. اعتیاد، طلاق، فساد اخلاقی، خودکشی و... جزو مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی هستند که جامعه با آن‌ها دست و پنجه نرم می‌کند.

به غیر از کانال‌ها و شبکه‌ها و ماهواره‌ها، فضای مجازی و اجتماعی همچون تلگرام و اینستاگرام و...، کانال‌ها و پنجره‌ها و فضای جدیدی رو به آسیب‌های اجتماعی باز کردند و تا حدود زیادی راه در پیش روی طراحان و خواهان آسیب‌ها را هموارتر ساختند.

خبرگزاری مهر آذربایجان شرقی در میزگردی با حضور حجت‌الاسلام سید شهاب‌الدین حسینی، مدیر کل تبلیغات اسلامی آذربایجان شرقی، رضا معممی مقدم، مدیر کل تشکل‌های دینی تبلیغات اسلامی کشور، فتح‌الله زاده، مدرس دانشگاه و محقق علوم اجتماعی، طاهری، مسئول واحد پژوهش تبلیغات اسلامی استان و سرکار خانم عباسی، کارشناس ارشد مطالعات علوم اجتماعی از استانداری آذربایجان شرقی به بررسی این آسیب‌ها و راه‌های مقابله با آن پرداخت. مشروح گزارش این میزگرد را در ادامه می‌خوانید.

* به چیزچیزهایی «آسیب اجتماعی»؛ نام می‌دهیم و سرمنشا اصلی این آسیب‌ها چیست؟

معممی مقدم: در تعریف ما وقتی کاری بر خلاف هنجارهای جامعه صورت می‌گیرد، آسیب اجتماعی است به همین خاطر باید در نظر گرفت که در فرهنگ‌ها، مختلف کشورها، آسیب اجتماعی و تعاریف آن نیز متفاوت است. مثلاً طلاق یکی از مهم‌ترین آسیب‌های اجتماعی ماست چون بنیان‌های خانواده را تحت تاثیر قرار می‌دهد؛ درحالی که شاید در کشورهای غربی طلاق در رده آسیب‌های اجتماعی قرار نگیرد.

امروزه قدرت انتخاب بشر متفاوت از ۱۰۰ سال پیش است و شاخص‌هایی که می‌تواند بنیان‌های هویتی ما را تحت تاثیر قرار دهد تغییر کرده است اما به هر حال بنظر من ضعف در توحید و ایمان باعث ازدیاد آسیب‌های اجتماعی می‌شود.

* نقش سازمان تبلیغات اسلامی در پیشگیری و رفع آسیب‌های اجتماعی چیست؟

حجت‌الاسلام حسینی: آسیب‌های اجتماعی یکی از اصلی‌ترین رویکردهای سازمان تبلیغات اسلامی است و بعد از فرمایش مقام معظم رهبری و مطرح‌شدن آسیب‌های اولویت‌دار، سازمان به صورت ویژه‌ای در برنامه‌های سال جاری‌اش به بحث آسیب‌های اجتماعی می‌پردازد.

ما باید بیش از هرچیز اقدامات مان را متمرکز پیشگیری از این آسیب‌ها بکنیم. تلاشی کردن بنیان خانواده اصلی‌ترین هدف دشمن و طراحان آسیب‌هاست به همین خاطر باید خانواده‌ها به صورت ویژه‌ای به این موضوع توجه داشته باشند. سازمان تبلیغات اسلامی نیز به عنوان دستگاه پیشرو در بحث آسیب‌های اجتماعی برنامه‌های متنوعی اعم از جلسات متعدد دارد که در راستای جلوگیری و رفع و دفع آسیب‌ها صورت می‌گیرد.

* بستر و ریشه‌های ظهور و بروز آسیب‌های اجتماعی چه چیزهایی هستند؟

فتح‌الله زاده: ما یک‌سری بستر و یک‌سری ریشه برای آسیب‌های اجتماعی قائل

می‌زنج‌شویم. از ریشه‌زنج‌ها می‌زنج‌توان به ریشه‌زنج‌های اقتصادی و فرهنگی و... اشاره کرد اما بنظر می‌زنج‌رسد از بسترهایی که اهمیت زیادی هم دارند غفلت شده است. تا بسترها به طور کامل حل و فصل نشوند بروز آسیب‌زنج‌های اجتماعی در جامعه دور از انتظار نخواهد بود.

بستر اول خانواده‌زنج‌ها هستند. خانواده‌زنج‌ها به همان اندازه که می‌زنج‌توانند در پیشگیری و دفع آسیب‌زنج‌های اجتماعی اهمیت داشته باشند، به همان اندازه نیز در به وجود آمدن آسیب‌زنج‌های اجتماعی دخیل هستند. بستر دوم عملکرد دولت‌زنج‌ها و حکومت‌زنج‌هاست. اگر حکومت نسبت به آسیب‌زنج‌های اجتماعی شعاری عمل کند و هیچ اقدام مفیدی انجام ندهد و صرفا مردم را از وجود آسیب‌زنج‌های اجتماعی آگاه کند طبیعتا بستر برای ظهور آسیب‌زنج‌های اجتماعی فراهم می‌زنج‌شود.

از بین رفتن مرزها را نیز می‌زنج‌توان یکی دیگر از بسترهای به وجود آمدن آسیب‌زنج‌های اجتماعی دانست. با تشدید تروریسم و درگیری‌زنج‌ها در منطقه کم کم مرزها از بین می‌زنج‌روند و از طرفی دیگر فضا برای بروز آسیب‌زنج‌های همچون خشونت و آدم‌زنج‌کشی و... فراهم می‌زنج‌شود.

* نقش فضای مجازی در بحث آسیب‌زنج‌های اجتماعی چیست؟

طاهری: در راهی که ما از سنت به مدرنیته رفتیم متاسفانه پیوست فرهنگی مناسب وجود نداشت. اینکه امروزه شاهد استفاده ناصحیح از فضاهای مجازی هستیم مربوط می‌زنج‌شود به اینکه پیوست فرهنگی ابزارآلات و تکنولوژی‌زنج‌ها را برای خود ترسیم نکرده‌زنج‌ایم.

فضاهای مجازی را به خودی خود نمی‌زنج‌توان خوب یا بد دانست اما باید در نظر گرفت که فضای مجازی توان بالایی در به وجود آوردن آسیب‌زنج‌های اجتماعی دارند ولی اگر بتوانیم محتوای خودمان را در این فضا تزریق کنیم قطعا از آسیب‌زنج‌ها در امان خواهیم ماند.

در واقع هر جامعه‌زنج‌ای که در فضای مجازی حضور پررنگ و فعالانه داشته باشد، محتوای خود را غالب می‌زنج‌کند. اگر حضور جدی داشته باشیم می‌زنج‌توانیم از به وجود آمدن برخی سیاه‌زنج‌نمایی‌زنج‌هایی که در راستای متشنج کردن جامعه به وجود می‌زنج‌آید جلوگیری و فرهنگ حاکم بر فضاها را به نفع خود تغییر دهیم.

* چرا نمی‌زنج‌توانیم همچون هشت سال دفاع مقدس در جنگ تحمیلی، امروز هم مقابل جنگ نرم بایستیم و به صورت جدی مقابله کنیم؟

عباسی: ما دچار جنگ فرهنگی هستیم و باید انتظار صدمات و آسیب‌زنج‌های فراوانی را داشته باشیم؛ همانطور که در هشت سال دفاع مقدس شاهد آسیب‌زنج‌های فراوان بودیم. اما راه پیروزی نیز تفاوتی نکرده است. همانگونه که در آن سال‌زنج‌ها با اتحاد و همدلی مقابل دشمنان ایستادیم اکنون نیز باید دست به دست هم دهیم و کاری کنیم که فرهنگ ما چنان غنی باشد که تمام آحاد جامعه را در بر بگیرد. تاثیر دستگاه‌زنج‌های چون تبلیغات اسلامی، آموزش و پرورش و... در این موضوع قابل انکار نیست.

همچنین باید در نظر گرفت بحث آسیب‌زنج‌های اجتماعی در همه کشورها هست اما کم و زیاد دارد. اعتقادات مذهبی قوی که در ابتدای انقلاب بر جامعه ما حکم بود همچون مانعی در مقابل آسیب‌زنج‌های اجتماعی عمل می‌زنج‌کرد اما با توسعه اقتصاد و تکنولوژی شاهد ضعیف شدن اعتقادات و ازدیاد آسیب‌زنج‌ها هستیم.

* نوک پیکان آسیب‌زنج‌های اجتماعی کجا را نشانه گرفته است؟

حجت‌الاسلام حسینی: هجمه اصلی دشمن در آسیب‌زنج‌های اجتماعی سست کردن بنیان‌زنج‌های اعتقادی و اصل ایمان ماست. از بین رفتن امر به معروف و نهی از منکر در جامعه، ضعیف شدن پوشش‌زنج‌ها و... همه به نوعی آسیب اجتماعی به شمار می‌زنج‌آیند که در اثر سست شدن ایمان‌زنج‌مان به وجود می‌زنج‌آمده‌زنج‌اند.

آن چیزی که دفاع مقدس را ماندگار کرد ایمان رزمندگان بود وگرنه از تجهیزات و سلاح‌زنج‌های نظامی چندانی برخوردار نبودیم. اگر دیروز جنگ سخت بود اکنون جنگ نرم است. زمانی که محرم و نامحرم، حلال و حرام و... نادیده

گرفته شوند باید پی ببریم که این جنگ در جامعه ما ریشه دوانده است.

به تعبیر رهبر معظم انقلاب فضای مجازی قتل‌گاه جوانان است علی‌رغم اینکه این فضا چاقویی دولبه تلقی می‌شود اما چون ما نتوانستیم هویت و محتوای خود را ارائه کنیم دچار آسیب‌های بسیار شده‌ایم.